

Etnografia escolar

2014/2015

Codi: 101247

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia social i cultural	OT	3	0
2500256 Antropologia social i cultural	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Silvia Carrasco Pons

Correu electrònic: Silvia.Carrasco@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Haver cursat o estar cursant Antropologia de l'Educació.

Objectius

Sugerimos que el desarrollo de la Antropología de la Educación como estimulante campo de la Antropología será potenciado si nos retiramos de tendencias actuales que se adaptan más o menos a la definición de investigación antropológica que tienen los pedagogos y retornamos a la etnografía antropológica tradicional (Ogbu, 1993: 147).

L'assignatura Etnografia Escolar aprofundeix en el procés de producció i comunicació del coneixement empíric que genera l'Antropologia de l'Educació, específicament la que es centra en l'estudi dels objectius, processos i contextos de transmissió i adquisició cultural relacionats amb la institució escolar i la seva expansió hegemònica, des d'una perspectiva crítica.

Els objectius formatius de l'assignatura en concreten en tres:

- Aprendre a LLEGIR etnografia escolar
- Aprendre a FER etnografia escolar
- Aprendre a ESCRIURE etnografia escolar

L'etnografia és l'eina fonamental per revelar el contingut de la "caixa negra", tal com l'informe Coleman descrivia l'escola a finals dels 60. Aquesta assignatura s'imparteix des dels principis formulats al Mission Statement de 2006 del Council on Anthropology of Education de l'AAA: la promoció de la justícia social a tots els entorns on té lloc l'aprenentatge.

Competències

Antropologia social i cultural

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics
2. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
3. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica
4. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques
5. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
6. Enumerar les teories sobre l'espècie humana i posar-les en relació amb la producció de la societat i la cultura
7. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els canons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits
8. Identificar els desenvolupaments disciplinaris recents i la vinculació de la teoria antropològica amb les disciplines socials afins en el seu desenvolupament històric i en les tendències interdisciplinàries actuals.
9. Identificar els processos diversos de relació entre les poblacions humanes i el seu hàbitat.
10. Identificar la variabilitat sociocultural en contextos etnogràfics específics.
11. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
12. Identificar les tendències interdisciplinàries actuals compartides per l'antropologia i les disciplines socials afins en el camp respectiu.
13. Integrar enfocaments interdisciplinaris en els àmbits de l'educació, els sistemes de sexe-gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió social.
14. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia
15. Participar en debats sobre fets històrics i actuals respectant les opinions dels altres participants.
16. Produir materials sobre les relacions entre població humana i medi susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions polítiques i de sentit comú en els seus respectius camps.
17. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre la relació entre naturalesa, cultura i societat.

Continguts

I. Sessions introductòries:

-etnografia i etnografia escolar en antropologia i en altres disciplines; abast temàtic i preguntes pertinents per un abordatge etnogràfic dels problemes d'investigació del camp de l'educació

-etnografia escolar clàssica i etnografia crítica de l'educació: continuïtats i canvis metodològics en la realització i l'escriptura d'etnografies sobre el camp de l'educació

-mètodes i gèneres no convencionals: etnografia escolar comparativa i en equip; autoetnografia i ficció etnogràfica; etnografiar polítiques educatives; l'etnografia escolar versus altres relats del camp de l'educació

-treball de l'equació personal i reflexivitat en etnografia escolar

II. Llegir etnografia escolar:

-revisions crítiques d'informes etnogràfics: estratègies de descripció, rols i activitats de l'etnògraf/a, adequació de l'evidència aportada, la veu de l'autor/a en el relat, la perspectiva teòrica implícita; del "com es va fer" a la teoria fonamentada

-lectura crítica i anàlisi de dues monografies etnogràfiques:

Bad boys. Public schools in the making of black masculinity, d'Ann Arnett Ferguson (2001), Ann Arbor, The University of Michigan Press.

Exploring ADHD. An ethnography of disorder in early childhood, de Simon Bailey (2013), London & New York: Routledge.

*s'oferiran propostes alternatives i en altres llengües

III. Fer etnografia escolar:

-experiències d'etnografia escolar: accedir a textos i relats etnògrafs en primera persona (ponents convidats)

-temes d'etnografia escolar: escola i colonialisme; petita infància; diversitat, immigració i minories a primària i a secundària; gènere i estratificació; exclusions i abandonaments escolars; racisme institucional; llengües, identitats i aprenentatges; cultures juvenils; el món de les "dificultats educatives"; dispositius escolars específics

-avenços en etnografia i educació: revisió dels congressos i trobades científiques (Espanya, EUA, Regne Unit, Iberoamèrica)

IV. Escriure etnografia escolar:

Metodologia

- Classes expositives sobre els temes del programa per part de la professora i de ponents convidats amb suport NTI
- Exercicis en grup a l'aula
- Visionat i anàlisi de materials audiovisuals
- Grups de lectura, discussió i presentació de monografies etnogràfiques
- Realització d'un treball individual sobre trajectòria escolar aplicant conceptes comuns
- Realització d'un treball etnogràfic prospectiu en petit grup
- La comunicació amb la professora s'ha de mantenir dins de les hores de despatx programades i, en cas de necess comunicació no presencial, s'establirà EXCLUSIVAMENT per mitjà del Campus Virtual. Els missatges enviats a l'ac ordinària no seran atesos, llevat de situacions excepcionals

Dirigides

Exposicions de la professora i ponents
convidats

50

Coneixement dels continguts especí
matèria

Supervisades

	Anàlisi de lectures i discussió organitzada a classe		Aprofundiment en el procés de realització d'escritura del treball de camp etnogràfic en entorns escolars
	Discussió sobre materials audiovisuals a classe	5	Consolidació de les aplicacions de l'etnografia teòrica a àmbits empírics
	Tutories del treball en grup	5	Aclariment de dubtes i adquisició d'experiència concreta per prosseguir seva realització
Autònomes			
	Lectures obligatòries en grups de lectura organitzada i escritura de síntesis crítiques dels textos	75	Contacte directe i personal amb els tutors i obligatoris de l'assignatura
	Realització del treball d'observació etnogràfica	15	Adquisició d'experiència d'etnografia en entorn educatiu
	Escritura del treball demanat	15	Adquisició de perspectiva pròpia sobre la matèria, aplicació de recursos i identificació de limitacions

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions de la professora i ponents convidats	50	2	2, 8, 12
Tipus: Supervisades			
Anàlisi de lectures i discussió organitzada a classe	15	0,6	1, 2, 10
Discussió sobre materials audiovisuals a classe	5	0,2	2, 4, 6, 13
Tutories del treball en grup	5	0,2	7, 10, 15, 16
Tipus: Autònomes			
Lectures obligatòries en grups de lectura organitzada i escritura i presentació de síntesis crítiques dels textos	40	1,6	1, 2, 7, 11, 13, 15, 16
Treball d'observació etnogràfica en equip	25	1	7, 10, 16

Avaluació

- Assistència obligatòria al 80% de les classes per tenir dret a l'avaluació continuada
- Elaboració i redacció d'un exercici d'anàlisi de trajectòria educativa a partir de l'aparell conceptual proporcionat pel dossier de lectures inicial presentat a classe: 20% de la nota final (2000 paraules)
- Participació en dos grups de lectura i debat, i realització de dos exercicis de síntesi i presentació de les monografies etnogràfiques assignades a cada grup: 40% de la nota final (20% per cada una de les dues monografies) (5000 paraules cada monografia)
- Realització d'un informe etnogràfic a partir d'observacions en dos centres escolars: 40% de la nota final (3000 paraules)
- Aquesta assignatura es planteja com un seminari avançat. S'espera que els estudiants hagin fet les lectures programades i que col·laborin en la consecució d'un ambient de diàleg i respecte, tot contribuint en especial als exercicis en grup i als debats sobre materials escrits i audiovisuals
- Els estudiants que hagin de repetir alguna de les avaluacions parcials, ho podran fer en el període de reavaluació previ acord dels treballs complementaris
- No s'acceptarà cap treball fora de termini ni es crearan condicions que afavoreixin les oportunitats d'avaluació d'uns estudiants per sobre d'uns altres
- Es consideraran No Presentats els estudiants que no realitzin totes les proves d'avaluació continuada; això no obstant, els casos particulars seran estudiats

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
8 Lectures obligatòries per exposar i debatre a classe	30 hores	Consolidació de perspectives teòriques, metodològiques i comunicatives de la matèria
2 Exercicis escrits parcials de l'assignatura	3	Síntesi dels coneixements adquirits
Diverses activitats autònomes anteriorment consignades (realització d'un treball en grup d'observació etnogràfica i elaboració de l'informe del treball)	15	Experiència etnogràfica en equip i en entorns educatius
Presentacions del treball en grup	5	Selecció, ordre i comunicació dels resultats de recerca

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració i redacció d'un exercici d'anàlisi de trajectòria educativa a partir de l'aparell conceptual proporcionat pel dossier de lectures inicial presentat a classe: 20% de la nota final (2000 paraules)	20%	4	0,16	4, 7, 11
Participació en dos grups de lectura i debat, i realització de dos exercicis de síntesi i presentació de les monografies etnogràfiques assignades a cada grup (20% per cada una de les dues monografies) (5000 paraules cada	40%	4	0,16	1, 2, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16

Realització d'un informe etnogràfic a partir d'observacions en dos centres escolars: (3000 paraules)	40%	2	0,08	2, 3, 7, 9, 11, 15, 16, 17
--	-----	---	------	----------------------------

Bibliografia

1. TEXTOS COMPILATORIS I MANUALS DE REFERÈNCIA

ANDERSON-LEVITT, K. M. Ed. (2010) Anthropologies of Education. A Global Guide to Ethnographic Studies of Learning and Schooling, London: Berghahn Books.

CARRASCO, S. , BERTRAN, M., PÀMIES, J., Eds. (2014) La escuela contra las minorías. Investigaciones etnográficas sobre diversidad, desigualdad y educación. Barcelona: UAB (en preparación)

GARCÍA CASTAÑO, F.J. i CARRASCO, S. Eds., Población inmigrante y escuela. Conocimientos y saberes de investigación. Madrid: Ministerio de Educación

GARCÍA CASTAÑO, F.J., VELASCO, H., PULIDO. R., Eds. (2007) Lecturas de Antropología para Educadores , Madrid: Trotta

JOCILES. M.; FRANZÉ, A. Eds. ¿Es la escuela el problema? Investigaciones en Antropología y Educación, Madrid: Trotta.

LE COMPTE, M. & SCHENSUL, J. Designing and Conducting Ethnographic Research. The Ethnographer's toolkit (7 vols). London: SAGE

LEVINSON, B. et al. (1997) The cultural production of the educated person, NY: SUNY Press

SPINDLER, G & L, Eds. (2000) Fifty years of Anthropology and Education, NY: LEA

Recursos en línea: <http://www.aaanet.org/sections/cae/>

Actes de congressos: <http://grupsderecerca.uab.cat/emigra/content/emigra-working-papers-5>

<http://cieye.wordpress.com/> -

http://tienda.germania.es/epages/eb2058.sf/ca_ES/?ObjectPath=/Shops/eb2058/Products/pls08

2. LECTURES OBLIGATÒRIES:

ANYON, J. (1981) Social Class and School Knowledge, Curriculum Inquiry, Vol. 11 (1) 3-42.(hi ha traducció)

BAILEY, S. (2013) Exploring ADHD. An ethnography of disorder in early childhood, de London & New York: Routledge

ERICKSON, F. (1984) What Makes School Ethnography 'Ethnographic'? Anthropology and Education Quarterly, Vol. 15, 51-66.(hi ha traducció)

FERGUSON, A. A. (2001) Bad boys. Public schools in the making of black masculinity, Ann Arbor, The University of Michigan Press.

Textos d'OGBU, WOLCOTT i BOURDIEU a GARCÍA CASTAÑO, F.J., VELASCO, H., PULIDO. R. (2007 [1993]) Lecturas de Antropología para Educadores, Madrid: Trotta

1. 3. LECTURES RECOMANADES

ATKINSON, P., & DELAMONT, S. (2010). Can the silenced speak? A dialogue for two unvoiced actors . International Review of Qualitative Research, 3, 11-17.

CONTEH, J, GREGORY, E. et al. (2005) *On Writing Educational Ethnographies. The art of collusion*. London: Trentham Books

CORONEL-MOLINA, S. (2009) Critical Review of Ethnographic Reports (notas)

CREESE, A., & BLACKLEDGE, A. (2012) Voice and Meaning-Making in Team Ethnography, *Anthropology & Education Quarterly*, vol 43, 3, pp 306-324

DELAMONT, S. (2002) *Fieldwork in educational settings. Methods, pitfalls and perspectives*. London: Routledge

DELAMONT, S. (2009). The only honest thing: Autoethnography, reflexivity and small crises in fieldwork. *Ethnography and Education*, 4(1), 51-63.

ELLIS, C. (2007). Telling secrets, revealing lives: Relational ethics in research with intimate others. *Qualitative Inquiry*, 13, 3-29

FOLEY, D.E. (2002). Critical ethnography: The reflexive turn. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 15, 469-49

[GERSTL-PEPIN](#), C. & [GUNZENHAUSER](#), M. G. (2002) Collaborative team ethnography and the paradoxes of interpretation *Qualitative Studies in Education*, vol 15, 2, pp 137-154

GRENFELL, M., et al. (2011) *Language, Ethnography, and Education Bridging New Literacy Studies and Bourdieu*, London: Routledge

**MASEMANN, V. L. (1982) *Critical Ethnography in the Study of Comparative Education, Comparative Education Review*
Vol. 26, No. 1, pp. 1-15**

MILLER, H. & RUSSELL, L. (2005) The Personal, Professional and Political in Comparative Ethnographic Educational Research, in Geoff Troman, Bob Jeffrey, Geoffrey Walford (ed.) *Methodological Issues and Practices in Ethnography* (Studies in Educational Ethnography, Volume 11), Emerald Group Publishing Limited, pp.57-72

VELASCO, H. & DÍAZ DE RADA, A. (2006[1992]) *La lógica de la investigación etnográfica. Un modelo de trabajo para etnógrafos de escuelas*, Madrid: Trotta

WALDORF, G. (2001) *Ethnography and Education Policy* (Studies in Educational Ethnography, Volume 4) London: Emerald Books

WOODS, P (1996) *La escuela por dentro. Etnografía en las instituciones educativas*, Madrid: Paidós.

ETNOGRAFIES ESCOLARS A ESPANYA: s'informarà de l'elaboració de bases de dades en curs.